

СРЕЩУ АГРЕСИЯТА НА АУСПУХА В ПЛАНИНАТА

Връщам се от един обикновен излет из Витоша и веднага сядам да пиша тези редове. Може би затова те ще бъдат по-емоционални, отколкото ако бяха съчинени след някаква кабинетна размисъл. Но надявам се, че ще ме разберете и оправдаете.

Есен... Витоша... Няма да прибягвам до палитрата от жълтокафяви и червени багри на художници-пейзажисти, нито до стиховете на поети, възпели есента. Оставам настрана субективните преживявания, които всеки най-вече цени по време на общуване с природата. Искам само да споделя: сред тези преживявания има и един пласт огорчение. И колкото и странно и да е, за тази мътилка в чувствата е виновна... нерегулираната автомобилна агресия в планината.

Не се стъписвам от натрапилото се сравнение:

— когато видите например безразборно пръснатите из зелените площи на Старческите поляни или Офелиите автомобили,

— когато чуете да речем пукота на мотоциклети, които с упоритостта на най-популярното в басни те дългоухо животно се стремят по пешеходните неравни и непригодни пътеки например от хижа „Острица“ към хижа „Еделвайс“,

— когато видите транспортното стълпотворение на лични превозни средства по пътните кръстовища и бедните на квадратура поляни в подножието на Златните мостове,

— когато вдихвате на места, където не предполагате, синия дим на изгорелите газове от нефтени деривати,

навярно и вие ще се съгласите с думата „агресия“.

Планините стават все по-достъпни. Строежат на пътища в тях е голямо и полезно дело; всички мечтаем да има още повече, още по-удобни шосета, които да водят към природните недрa. (Разбира се, хубаво би било това да става по-разумно и внимателно — да не

прорязваме безразсъдно планинските склонове и да не рушим невъзвратимо девствения, горд облик на нашите планини, особено на Рила и Пирин). Няма съмнение: пътищата разширяват възможностите на народния туризъм, улесняват хижното и курортното строителство, съдействуват за културния бит. Хиляди моторни средства — за обществен превоз и лично ползване — облекчават сега човека, предлагат привлекателни маршрути, отмора, сближаване с природата. Естествен е стремежът към съвременните средства за придвижване. Сега и на Черни връх, и на Ботев връх се чува пулсът на моторното сърце.

Модерният човек разбира самочувствието на този, който стои на кормилото: удобство, бързина, независимост... Всичко това обаче дава понякога обратно отражение върху характера и поведението на

но за другите бяха спрели возилата си под голям наклон; които бяха превърнали някои поляни в учебни терени по кормуване; които бяха оставили тъмни маслени петна върху мястото на своето лагеруване...

И всичко това — именно в тези дялове на планината, които са най-многолюдни, най-лесно проходими, най-посещавани и от деца, и от хора с напреднала възраст. Изтръпваш, когато някой издърпа в последния момент малчуган-турист изпод нечий радиатор, а това например често се случва по протежение на първите злополучни двеста метра на пътя, който води от Златните мостове към хижите „Планинец“, „Септември“, „Тинтява“... А не е ли така и на хижа „Алеко“ и на други места във Витоша, пък и другаде, като например на Партизанска поляна и Семково в

Карикатури: Б. Димовски

Ехо-о — олеле!

На вниманието на:

- ЦЕНТРАЛНИЯ СЪВЕТ НА БТС
- ОРГАНИТЕ НА КАТ
- СТОЛИЧНИЯ ГРАДСКИ НАРОДЕН СЪВЕТ
- КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА ПРИРОДАТА
- ГЛАВНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ПЪТИЩАТА

някои шофьори и мотоциклетисти. Самочувствието се превръща в самонадеяност. Някои моторизирани туристи (употребявам без ирония това понятие) губят мярка и такт, нахлуват безцеремонно на две или четири колела, по път или без път в природата, нахално оглеждат поляните само като обект за гарирани и с ръмжащ самодоволно преден и заден ход настаняват своите безценни самоходни машини където завърнат, в ущърб на всичко околното. И като разтворят четирите врати на „Москвич“-а или „Вартбург“-а и разположат фамилията в подножието на калниците, на две крачки от приятно мирнещата на бензин и боядисана тенекия каросерия, пуснат радиото, та да се чуе наблизо и на далеч... Идиллия!

Пък чека цялата тази „флора и фауна“ да въпне, чека тези двукраки „естети и моралисти“ наоколо да негодуват...

Видях такива зачервени до уши от примитивното си удоволствие амбициозни шофьори, които бяха достигнали с колите си труднодостъпни места; които бяха прекарвали дебели бразди по меките тревни килими с назъбените грайфери на гумите; които бяха направили ровини и дълбоки коловози по непредназначени за коли пътища; които неразумно и небезопасно

Рила, на хижите „Вихрен“ и „Бъндерица“ в Пирин, на Шипка, в Пампорово...?

Разбира се, моралната страна не изчерпва въпроса. Самодисциплината и личната култура следва да се допълват от ясни, точни, строги задължителни правила. Обществени норми да бъдат подкрепени от административни предписания. Съответните органи и ведомства — а пред тях трябва да каже своята авторитетна дума и комисията за защита на природата при БАН — са призвани да решат този въпрос. По пътищата на Витоша освен редовните автобуси се виждат коли не само със софийски номера — гости от страната, от чужбина постоянно пътуват из серпентините на планината. Те не срещат възпреителни пътни предупредителни, забранителни, указателни знаци, не получават сведения за скоростта и изменение посоките на движение, за разминаването и изпреварването. Не са регламентирани местата за спиране, престой и паркиране. Как тогава може да се избегне този хаос? А по некултивирани пътища на Витоша се устройват дори автомобили и мотоциклетни състезания, кросове, надбягвания...

Искам водачите на моторни средства да видят в автора на тези редове свой приятел. Къде напри-

мер на Витоша може да се остави кола на специално подготовено място или в паркинг под необходимия надзор за час-два, ден, седмица, докато траят излетът или почивката? Около коя хижа има подходящо, подредено, обозначено място за автомобили и мотоциклети? Практични, красиво оформени плацове и паркинги (може би и с възможности за леки услуги, евентуално с дежурен монтажор) са нужни в различните части на Витоша.

А на всяка цена е необходимо много повече служители и обществени сътрудници на КАТ и природозащитници в неделен или празничен ден да бъдат заети с една голяма грижа — грижа за покоя на хората в планината.

Неотложно и сериозно би следвало да се обсъдят тези въпроси от СГНС — управлението на народния парк „Витоша“, от службата за защита на природата при Комитета по горите и горската промишленост, от Главното управление на пътищата; столичната обществено-политическа комисия за вземането на практически или перспективни мерки в генералния план на Витоша, за да стане тя образец за организация на транспорта и в другите наши планини.

Затова не е ли редно и Централният съвет на БТС, дейците на туристическия съюз, от окръзите, където има аналогични проблеми, да ги поставят остро пред съответните органи, да съдействуват динамично за тяхното разрешаване?

Въвеждането на порядък в автомобилното и мотоциклетното движение, на възискателност и сигурност на транспорта в планината засяга не само душевността на туриста — става дума за защита и на природните дарове.

Тръсъкът на ауспухите не може да заглуши тихите стонове на премазаните от каучуковите валици бледни есенни цветя — те молят, търсят, искат закрила...

Г. ТОДОРЧЕВ

